

SKEIVT/ARKIV

UNIVERSITETET I BERGEN
Universitetsbiblioteket

Oppgavesett i skeiv historie: Straffelov og skeive personers rettigheter

*Oppgavesett tilrettelagt for ungdomsskole
og videregående opplæring.*

Publisert høst 2020

OPPGAVESETT

Straffelov og skeive personers rettigheter

Lærerveiledning

Dette oppgavesettet kan brukes i ungdomsskole og videregående opplæring, og tilpasses etter behov.

I dette oppgavesettet får elevene presentert en tidslinje over lovverk som har straffet sex mellom personer av samme kjønn (faktaark). Listen inneholder også informasjon om kampen mot disse lovene og for skeive sine rettigheter.

I **oppgave 1a** får elevene sette seg inn i hvordan lover har endret seg når det gjelder kjærlighet mellom personer av samme kjønn. De diskuterer disse endringene og ser dem i sammenheng med menneskeverd og diskriminering,

I **oppgave 1b** skal elevene se nærmere på enkeltpersoner og organisasjoner som bidro til at disse lovendringene ble innført.

For disse oppgavene kan elevene deles inn i grupper. Innledningsvis får de studere tidslinjen, og læreren kan stille åpne spørsmål:

- *Hva er dette?*
- *Hva tenker dere når dere ser dette?*

Visste elevene dette fra før? Er de overrasket? Hva tenker de om menneskeverd og diskriminering av skeive?

Tidslinjen som presenteres for elevene åpner for mange interessante diskusjoner.

Her kan man diskutere hvorfor disse lovene ble stående så lenge. Man kan også diskutere hvordan grupper og organisasjoner har kjempet mot disse diskriminerende lovene og for menneskeverd.

Man kan komme inn på forholdet mellom religion, lovverk og diskriminering, men også om hvordan rasisme og annen diskriminering henger sammen. Spesielt kan man se på hvordan en autoritær ideologi som nazismen både var rasistisk og homofob. Hvordan henger ulike former for diskriminering sammen?

Arbeidet kan utvides ved at elevene leser mer om de ulike lovene og organisasjonene på for eksempel Skeivopedia: <https://skeivtarkiv.no/skeivopedia>.

En mer omfattende, digital tidslinje finnes her: <https://skeivtarkiv.no/tidslinje#event-ragr>.

I **oppgave 2** går vi fra å snakke om den historiske utviklingen til å drøfte hva som hadde vært situasjonen om den historiske utviklingen hadde forløpt annerledes.

Dessuten ser vi på situasjonen for skeive verden over i dag.

Her kan læreren gjerne legge vekt på å nyansere bildet – unngå å skape et ensidig bilde av en vestlig progressiv utvikling versus en svartmaling av situasjonen ellers. I mange tidligere kolonier var det de europeiske kolonimaktene som innførte lovverk som kriminaliserte homoseksualitet. Og i Europa i dag finnes det land hvor situasjonen er i forverring for skeive.

Islam og kristendommen kan begge tolkes negativt når det gjelder synet på homofili. Lenge var den kristne tolkningen generelt strengere enn den islamske – dermed var også lovverket strengere i de kristne landene i Europa enn i muslimske land. Men i dag er samtlige av de landene som har dødsstraff for homoseksualitet, muslimske.

Hva var bakgrunnen for at akkurat Sør-Afrika var det første landet som hadde med forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering i sin grunnlov?

Negativt syn på homofili i Russland i dag: kan vi trekke paralleller til situasjonen i Nazi-Tyskland?

Dette kan eventuelt knyttes til nynazistiske grupperinger – hvorfor er disse gruppene så negative til homofili? («Knus homolobbyen» som et sentralt slagord). Eksempel på at rasisme og homofobi henger sammen.

OPPGAVESETT

Straffelov og skeive personers rettigheter

Oppgave 1

1a)

Les om hvordan lover har endret seg når det gjelder kjærlighet mellom personer av samme kjønn på faktaarket. Gå sammen i grupper og diskuter dette. Hva tenker dere om de forandringene som har skjedd? Hvordan kan lovene ha påvirket homofile, lesbiske, bifile og transpersoner i fortiden? Hva sier lovene om syn på menneskeverd og diskriminering og hvordan dette har endret seg?

1b)

Hvilke personer og organisasjoner arbeidet mot straff for homofili og for partnerskapslov og ekteskapslov? Finn ut mer om disse personene og organisasjonene (for eksempel i Norge og Tyskland). Hva kan grunnen være til at noen av disse ikke lyktes med sin kamp, mens andre lyktes (f.eks. i Norge i 1972)?

Oppgave 2

Diskuter hvordan samfunnet hadde vært om disse lovene fremdeles hadde vært i bruk.

Hvordan er situasjonen i andre deler av verden? Diskuter hvordan diskriminering av homofile og rasisme henger sammen i fortid og nåtid.

FAKTAARK

Middelalderen: Det kommer lover mot seksualitet mellom personer av samme kjønn i mange europeiske land, deriblant Norge (Gulatingsloven). Dette er fordi kristendommen har et meget strengt syn på homofili som en synd som må straffes.

1687: I Christian 5.s Norske Lov står det: «Omgængelse som er imod Naturen straffis med Baal og Brand». Med dette mente man seksualitet mellom menn eller med dyr. I denne lovboen blir også utroskap og sex før ekteskapet straffet strengt. Kristendommen og Bibelen blir brukt som begrunnelse.

1700-tallet: I opplysningstiden kritiserer mange at det er religionen som skal bestemme lovene. Dette fører blant annet til at homofile handlinger blir lov i Frankrike fra 1791. I store deler av Europa er det fremdeles forbudt fordi mange fremdeles mener at homofili er skadelig for samfunnet eller strider mot deres religiøse (kristne) overbevisning.

1800-tallet: I Norge er homofili fremdeles forbudt, men i stedet for dødsstraff blir man fra 1842 dømt til straffarbeid.

1897: Den første organisasjonen for homofile i verden blir dannet i Tyskland. Organisasjonen arbeider for å oppheve straff for homofili (§ 175 i den tyske straffeloven).

1902: Norge får en ny straffelov. I § 213 står det at homofili mellom menn er forbudt og kan straffes med fengsel inntil ett år.

1928: Den nordnorske læreren og forfatteren Alf Martin Jæger skriver er innlegg i Dagbladet mot straff for homofili. Dette er en av de første gangene noen kjemper for homofile sine rettigheter i Norge.

1935: I Tyskland blir straffen for homofili (§ 175) innskjerpet. Mange homofile kommer i fengsel eller konsentrasjonsleir. Noen tusen av disse blir drept i leirene.

1950: En norsk organisasjon for homofile og bifile blir dannet og kjemper blant annet for å fjerne §213. Organisasjonen får navnet Det norske forbundet av 1948. Dette er den samme organisasjonen som i dag heter FRI - Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold. På 1950-tallet er biskopene i Den norske kirke sterkt mot å fjerne forbudet mot homofili.

1972: § 213 blir opphevet i Norge. Omtrent samtidig blir lovene mot homofili fjernet i mange andre europeiske land. Karen-Christine (Kim) Friele (f. 1935) er den viktigste personen som kjemper for å fjerne forbudet. Hun er lesbisk og leder (senere generalsekretær) i Det norske forbundet av 1948.

1970-tallet og fremover: Organisasjonene for homofile og andre skeive (bl.a. transpersoner) vokser og mange flere enn før står åpent frem. Dette skjer ikke bare i Norge, men også i mange andre land. I Norge får man en lov mot diskriminering av homofile i 1981.

1993: Homofile kan inngå «partnerskap» i Norge. Dette er nesten som ekteskap, men man kan ikke gifte seg i kirken og ikke adoptere barn. Først i 2008 får man en felles ekteskapslov. Dette betyr at homofile kan gifte seg som andre.

1996: Sør Afrika ble det første landet i verden som hadde forbud mot diskriminering av LHBT i sin grunnlov.

2018: Par av samme kjønn kan gifte seg i kirken i Norge.

NYTTIGE LENKER

Skeivt arkivs nettleksikon Skeivopedia kan være til nytte i arbeidet med disse oppgavene. Leksikonet er i kontinuerlig utvikling og nye artikler legges stadig til.

§ 213 i straffeloven: <https://skeivtarkiv.no/skeivopedia/ss-213-i-straffelova>.

Alf Martin Jæger: <https://skeivtarkiv.no/skeivopedia/alf-martin-jaeger>.

Det norske forbundet av 1948 (DNF-48): <https://skeivtarkiv.no/skeivopedia/det-norske-forbundet-av-1948>.

Siri Hall Arnøy: <https://skeivtarkiv.no/skeivopedia/siri-hall-arnoy>.

Tidslinje over sentrale hendelser i norsk skeiv historie:

<https://skeivtarkiv.no/tidslinje#event-ragr>.

Organisasjoner som Amnesty International og Foreningen FRI har også informasjon om situasjonen for skeive internasjonalt på sine nettsider.

www.amnesty.no

www.foreningenfri.no